

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
протокол №6 від 27 червня 2024 року
Голова вченої ради _____ В.В.Засенко

ПРОГРАМА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

для аспірантів

спеціальність : _____ 053 Психологія
освітнього рівня : третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
освітньої програми : _____ Спеціальна психологія

КИЇВ – 2024

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	ден на	заоч на
Вид практики	Дослідницька	
Загальний обсяг кредитів / тижнів	6 / 6	
Курс	3	3
Семестр	6	6
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин	180	180
Форма семестрового контролю	зал ік	

1. Базис практики.

Організатором практики аспірантів є випусковий відділ зі спеціальності.

Базою для проходження практики є Інститут в якому працює науковий керівник аспіранта або випусковий відділ або інші освітні установи з якими є угоди в Інституту або в яких аспірант бажає пройти практику.

2. Мета та завдання дослідницької практики

Мета полягає у розвитку у майбутніх науковців методологічної культури, цілісної системи наукових знань щодо організації і проведення досліджень в галузі освіти (дисциплінарних та міждисциплінарних), зокрема з теорії і методики спеціальної освіти.

Завдання:

- 1) формувати науковий світогляд та знання з методології наукового дослідження;
- 2) знати методологію міждисциплінарних досліджень у сфері освіти, вміти застосовувати уміння й навички, здобуті у процесі вивчення дисциплін за науково-освітньою програмою;
- 3) знати сучасні методи добору й реалізації діагностичного інструментарію відповідно до понятійно-категоріального апарату дослідження;
- 4) вміти використовувати основні методи дослідження: теоретичні, емпіричні, математико-статистичні для кількісної і якісної обробки результатів експерименту;
- 5) формувати вміння дослідницької компетентності (готовність до наукового пошуку; здатність володіння методологією і методами психологічного експерименту, спроможність визначення мети, завдань, стратегії науково-дослідної діяльності; вміння впровадження нових освітніх технологій у власну дослідницьку діяльність та генерування нових ідей);
- 6) формувати інформаційну компетентність (здатність аналізувати інформацію з різних джерел; професійно володіти основними методами, способами і засобами набуття, зберігання, опрацювання інформації, а також ефективно

використовувати мультимедійні технології, програмне забезпечення для виконання науково-дослідницьких завдань);

7) сприяти активізації дослідницької діяльності аспірантів.

Для виконання завдань курсу важливо зосередити увагу на засвоєнні майбутніми докторами Ph.D таких знань: поняття методології; класифікація наукових досліджень у галузі освіти; проведення дисциплінарних та міждисциплінарних досліджень; методологія проектування наукового дослідження; відбір методів дослідження; кількісні та якісні методи дослідження в освіті; методи математичної статистики; вимоги до результатів дослідження в галузі спеціальної психології.

Практика формує загальні та фахові компетентності: Результати проходження практики

Доктор філософії – 8 рівень НРК:

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.

СК6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.

СК7. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства.

Запропоновані

СК8. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію, яка стосується роботи з особами з інвалідністю, особами, що потенційно можуть належати до цієї групи або ж особами з груп ризику, з різних джерел.

СК9. Здатність адаптувати методи дослідження, організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) особам з особливими потребами, у тому числі з інвалідністю, особам, що потенційно можуть належати до цієї групи, особами з груп ризику або ж членам їхніх сімей та опікунам.

СК10. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК11. Здатність проводити вивчення психічної діяльності людини в нетипових, складних та екстремальних умовах, здійснювати психологічне забезпечення професійної діяльності фахівців.

СК12. Здатність створювати належний психологічний клімат в групі; виявляти шляхи оптимізації управління навчально-виховним процесом та створювати умови для їх реалізації; формувати психологічну готовність майбутніх фахівців до виконання ними своїх професійних обов'язків.

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.

РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) та у викладацькій практиці.

РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості (зокрема і в осіб з порушеннями розвитку), груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

РН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.

РН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність.

РН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок

РН7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології (зокрема і спеціальної психології), які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.

РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної

кваліфікації й професійної мобільності.

РН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій.

РН10. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

3. Структура практики

Етапи практики:

1. Консультативне засідання випускового відділу з метою отримання аспірантом завдань, рекомендацій та обговорення форм звітності (4 год.).
2. Уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження відповідно до змістової структури феномену, що досліджується (45 год.).
3. Уточнення діагностичного інструментарію дослідження (21 год.).
4. Доведення репрезентативності експериментальної вибірки (20 год.).
5. Обговорення з науковим керівником логіки контрольного етапу експериментальної роботи (20 год.).
6. Проведення експериментальних зрізів (50 год.).
7. Вивчення загальних і спеціальних методів наукового дослідження, у тому числі методів математичної статистики (12 год.).
8. Впровадження формувальної складової експериментального дослідження (10 год.).
9. Підготовка і презентація результатів практики у випусковому відділі (8 год.).

4 Зміст практики

Дослідницька практика здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти орієнтована на виконання експериментальної складової наукового дослідження за обраною проблемою відповідно до сучасних вимог організації та змісту науково-дослідної роботи.

Програма дослідницької практики передбачає організацію та проведення власного наукового дослідження аспіранта за темою його дисертаційної роботи, ознайомлення з аналогічними дослідженнями, що проводять науковці у галузі спеціальної освіти, а також порівняльний аналіз результатів досліджень. За результатами практики передбачено підготовку наукової статті у фаховому (наукометричному) виданні з освітніх наук. Підбиття підсумків дослідницької практики відбувається у кілька етапів, у тому числі з обговоренням результатів практики з науковим керівником, презентацією результатів практики в організації-базі практики, звітом аспіранта у випусковому відділі.

5 Контроль навчальних досягнень

Основними звітними показниками є презентація результатів експериментальної роботи та письмовий звіт з переліком видів діяльності і аналізом результатів виконаної роботи.

Система оцінювання досягнень аспірантів

Денна форма навчання

№ з / п	Вид діяльності аспіранта	Максималь на кількі сть балів За одини цю	Модуль 1	
			Кількість одиниць до розрахун ку	Максимальна кількість балів за вид діяльності
1	Розкриття понятійно-категоріального апарату відповідно до змістової структури проблеми, що досліджується	10	1	10
2	Організаційно методична підготовка дослідження	10	1	10
3	Опрацювання наукових джерел, аналіз авторефератів дисертацій з теми дослідження	1	50	50
4	Збір та систематизація інформації	20	1	20
5	Опрацювання первинної інформації	20	1	20
6	Оприлюднення результатів практики: підготовка наукових статей, презентація результатів дослідження на науково-практичних заходах різного рівня	50	3	150
7	Підготовка звіту, формулювання висновків і рекомендацій з теми	20	1	20

	Дослідження			
Максимальна кількість балів			280	
Коефіцієнт			100 : 280 = 0,3	
Максимальний бал			100	

Заочна форма навчання

№ з / п	Вид діяльності аспіранта	Максималь на кількі сть балів за одини цю	Модул ь 1	
			Кількість одиниць до розрахун ку	Максимальна кількість балів за вид діяльності
1	Розкриття понятійно-категоріального апарату відповідно до змістової структури, що досліджується	10	1	10
2	Організаційно методична підготовка дослідження	10	1	10
3	Опрацювання науково-методичних джерел, аналіз авторефератів дисертацій з теми дослідження	1	50	50
4	Збір та систематизування інформації	20	1	20
5	Опрацювання первинної інформації	20	1	20
6	Оприлюднення результатів практики: підготовка наукових статей, презентація результатів дослідження на науково-практичних заходах різного рівня	50	1	50
7	Підготовка звіту, формулювання висновків і рекомендацій з теми Дослідження	20	1	20
Максимальна кількість балів			180	
Коефіцієнт			100 : 180 = 0,5	
Максимальний бал			100	

Форми проведення семестрового контролю

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку шляхом виведення загальної середньої оцінки за виконані завдання.

Звіт підписується і затверджується керівником практики (науковим керівником), завідувачем випускового відділу та подається у термін, встановлений у наказі (Додаток).

Підсумки практики підбиваються на останньому засіданні відділу, яке передуює даті закінчення дослідницької практики.

Критерії оцінювання

- Новизна у розкритті понятійно-категоріального апарату роботи.

- Відповідність та доцільність інструментарію щодо структури та критеріїв феномену, що досліджується.
- Репрезентативність вибірки.
- Ґрунтовність та об'єктивність кількісної та якісної інтерпретації результатів дослідження.
- Готовність наукових матеріалів до друку у форматі статті.
- Обґрунтованість та переконливість репрезентації висновків дослідження в дисертації.

Оцінка процесу проходження практики аспірантів, що надається керівником, є рекомендаційною. Підсумкову оцінку практики надає випусковий відділ на основі виступу аспіранта та представлених звітних матеріалів, засвідчених керівником з установи, на базі якої проходить практика.

Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 Балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу
B	82-89 Балів	Дуже добре – високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 Балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 Балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 Балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 Балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного Доопрацювання
FX	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – відчутно низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

ЗВІТ про проходження науково-педагогічної практики

(ППП аспіранта)

(ППП керівника, науковий ступінь, вчене звання)

За період практики було здійснено:

№	Зміст тем/видів діяльності за етапами практики	Звітність (стаття, участь у масових заходах тощо)	Кількість балів за виконання
Загальна кількість балів:			

Підсумкова оцінка: _____

“_____” _____ 20____ р.

Аспірант _____
(підпис)

Керівник _____
(підпис)

Звіт затверджено на засіданні відділу

Протокол № _____ від “_____” _____ 20____ р.

Завідувач відділу _____ (_____)
(підпис)